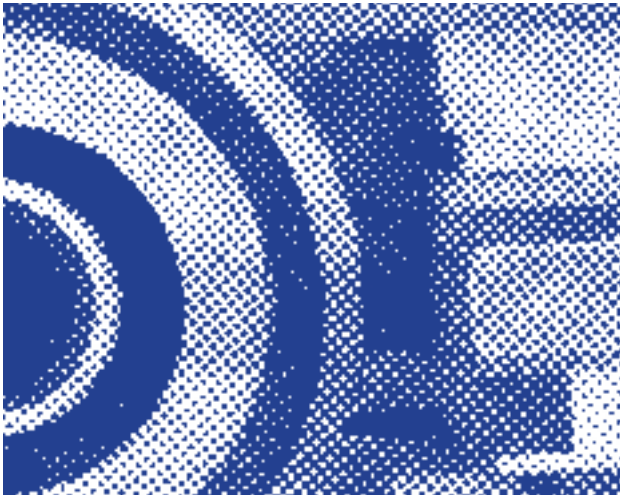

S P E

K U

L A S

J O N

—
Vi snakker konstant om vekst. Vekst og økonomien. Vi tar vekst for gitt i alt vi gjør, vi tror det er normalt og det alltid kommer til å være sånn. Men er det grenser for økonomisk vekst?

—
Det er en mental tilstand, ikke sant? Vi trenger å snu måten vi tenker på, forandre det kulturelle tenkesettet. Mindre er uakseptabelt og nedgang er en uting. Mindre vekst gir mindre glede, og reduksjon tolereres ikke, fordi vi tror det vil gjøre oss ulykkelige. Hvordan kan vi skape en annen type tankegang? Hvis vi kun forstår nedgang som noe negativt, kommer vi aldri til å forandre oss.

—
Ting skal alltid bedre seg, og dette gir drivkraft til økonomien. Alt bygger på forventninger: Vi vil ha ting. Vi låner penger og betaler renter. Alt baseres på mersmak, så hva skjer hvis det går galt?

—
Shopping og sysselsetting. Betal mer penger og støtt kapitalistene! Ha verdi i boligen din. Ha penger i pensjonsordningen din. Vi blir mer og mer kapitalistiske. Har ikke alle investert i systemet? Norge har blitt en imperialist. Overskuddet fra oljeindustrien spres over hele verden. Burde vi konkludere at vi ikke vil forandre oss?

—
Ja og nei. Om det kommer en krise og alt vi har blir verdiløst, så står bygningene der fortsatt. Når de først har blitt bygget, så er de der. Så jeg ville sagt: bruk pengene nå og bygg mer! Invester i det bestående, i stedet for noe som kan ødelegges så lett. Skap noe.

—
Investere i hva da?

—
Invester i materialer, i ting som består, i bygninger. Invester i kunnskap. Når noe blir kunnskap, så kan det ikke tas fra deg.

—
Og i infrastrukturen!

SEPCULATION
By Bik Van der Pol

This text is derived from a conversation with a group of specialists, citizens of Oslo that was held on November 28th 2009. The imprint was distributed as part of the newspaper Klassekampen's edition for 1st of May 2010, and in conjunction with a sound installation at the Opera bridge leading to Bjørvika.

Translation: Natalie Hope O'Donnell

Images: Inspired by Finn Christensen Storby, (1989). This work can be seen in Galleri Oslo in Downtown Oslo

Design: Jaan Evarit

Print: NR1 TRYKK, Norway

Edition of 17 000

Publisher: Common Lands – Allmannaretten Publishers
info@commonlands.net
www.commonlands.net
ISBN 978-82-998363-0-2
© Bik Van der Pol

Thanks to Kathrine Andersen, Wangen Tv-Lyd AS, 0047, Den Norske Opera og Ballett, Statsbygg, OSU, Oslo S and the actors Lars Yesmir and Inis Korsnes.,

Speculation is part of Common Lands – Allmannaretten
Curators: Ase Løvren and Karolin Tampere

Common Lands – Allmannaretten is an investigation into the context of the waterfront development of Bjørvika, the former harbour area of Oslo. The exhibition project started in 2009 and contains a series of commissioned art projects, seminars and workshops, accompanied by an online-reader. The artist duo Bik Van der Pol, Dellbrügge & de Moll, Geir Tore Holm and Søsaa Jørgensen were commissioned to develop art projects using the transformation of the area as a starting point.

During April 2010 the three art projects were presented to the public: Living in Bjørvika by Geir Tore Holm and Søsaa Jørgensen, One fine day, all this will be yours by Dellbrügge & de Moll, and Speculation by Bik Van der Pol.

The development of waterfronts is a current trend in post-industrial cities where industrial harbour areas are being transformed into new urban spaces that emphasize mercantile, residential and recreational requirements. Common Lands – Allmannaretten uses the process of redevelopment to highlight a number of issues associated with urban development, democracy, access to and the distribution of land. The visions for the development will be investigated, both by looking at the concepts that are being used in the rhetoric around the development and by looking at where the responsibility lies for turning the visions for the future part of the city into reality. The project is curated by Ase Løvren and Karolin Tampere.

Commons – an old-fashioned concept that promises a city for all?
With the title Common Lands – Allmannaretten, the curators want to investigate the common, a concept that has actively been used in the planning of the area when it comes to identity and structure. This land that used to be owned by the state, with public infrastructure like roads, railway and harbour, is today being sold out to private or semi-private companies. What is left of collective ownership is the promise of public access within the concept commons: areas that are meant to be open and attractive for the whole of the city's population to use.

Common Lands – Allmannaretten is a pilot project for Bjørvika public art program. Supported by Bjørvika Utvikling AS, Agency for Cultural Affairs (City of Oslo), Agency for Planning and Building Services (City of Oslo), Nordic Black Theatre, MS Innvik, Arts Council Norway.
www.commonlands.net

—
By-utvikling krever energi og forurensere, dermed fremskyndes krisen - og det er bra. Så vokser ting fortere, ikke sant? Maksimer karbonavtrykket, skap et enormt kaos! Vi trenger kaos for å blir fullstendige, og overveldet. Komplette!

—
Og, jeg antar, kutt ned på kulturen! Bruk Operaen på andre måter?

—
Jordbruk! Lag vin! Det finnes ingen transportmidler, da oljen har tatt slutt, så vi får drikke all vinen selv. Bruk Operataket til å dyrke druer. Eller, dekk taket med trær og begynn med trelasting som i gamle dager. Bjørvika har jo lagret tommer før, da stokkene kom nedover elven mot kaia. De kom ned og ble lastet på skip der hvor Operaen står i dag.

—
Området rundt Operaen er bygget på sagflis, på restene etter treskjæringen, et lag i bakken 2-3 meter dypt. Sagflisen er Operaens fundament. Dette vil bli vårt nye oljereserve, for kommende generasjoner i mange hundre år.

—
Krise eller ikke, økonomien bli ikke borte, den kommer bare til å endre karakter. Økonomien har alltid vært synlig i denne delen av byen og kommer alltid til å være det. Operaen, Munch-museet, Nasjonalbiblioteket, leilighetskompleksene, finansverden, service industrien, dette utgjør den nye økonomien.

—
Strekkoden er Norges finansielle ryggmarg. Dette er finansøkonomien, baby! Industrien kan ha tatt en annen form, men området er fortsatt en synlig representant for finans og kulturen.

—
Fra kirke til finans, denne historiske utviklingen kan også sees i bybildet. Der det en gang sto kirker, står finansverdens nye katedraler. Så hvilken rolle skal folket spille? Hva kommer til å skje på gateplanet?

—
Bibliotek, museum, opera og andre kulturelle rom kommer til å åpnes opp for kommersielle aktører. I dårlige tider kommer de til å leie ut

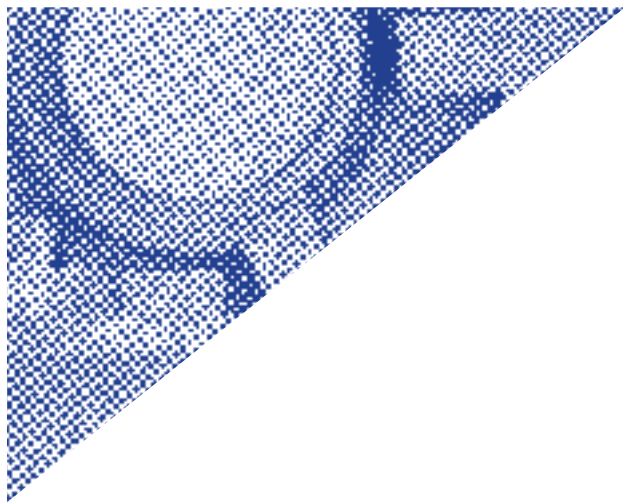
—
And if it doesn't work, change it.

—
Make a path for the people after you seen where they've gone, then pave it. Not before. We need to use technology, and implement that in the planning process, now! The credit crisis allows for that. The energy from the fjord should feed the area. Sustain. Stop. Turn around. See what you can do with nothing. Be radical.

—
Therefore, we need a place for continuous critical evaluation. Despite the attempts to involve everyone, people do not come. They do not participate in the planning. But then, when the structures are there, they have a lot to say. This is a dilemma. We need a place where we can voice our critique, also after the fact, when you are able to experience what came out of the process that you did not participate in during the planning stages. You were somehow invited into a democratic process, but you didn't care or you didn't understand or you didn't see the consequences of not participating. But then in the end it might be good to have a place where you could react to what happened. Somewhere that is different from the media. We need a different kind of place where we can be constructively critical.

—
not democratic at all, despite the numbers. Our politicians should make decisions because we gave them that mandate. We should constantly be alert and discuss and evaluate their decisions. When they are not right, we should tell them.

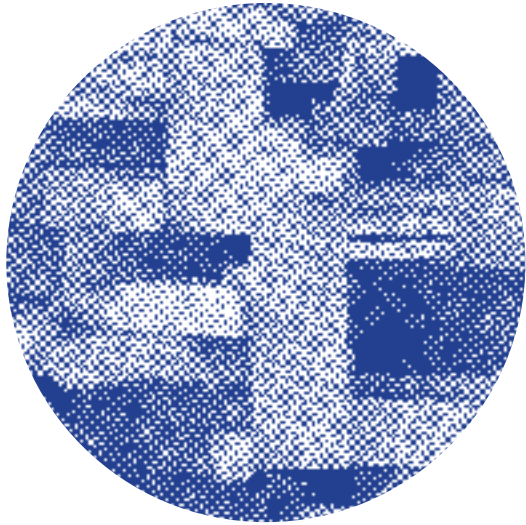
in the same desperate situation with a non-engaged community.

Cities need to invest in the cultural industry. But the cultural industry is dependent on paying people. If the real economy declines, the cultural industry declines as well.

But this is happening precisely because of the idea that the cultural industry is the real industry now. It is an abuse, a misuse of the creative class, resulting in the ascendancy of parasitic cultural consultancies that feed off the importance of cultural development.

It should not be a dormitory town, which is a very stigmatized model. So the daily schedule is crucial: what people use the areas at different times? One function will never be allowed to dominate; it will be mixed, to keep the area alive all the time, which creates a security. Gated communities are not the answer to security issues as they are based on fear. A gated community says: "you see, we are dealing with the problem." Nevertheless, in the end, it will actually only create fear. It is a self-fulfilling prophecy.

We will not give in to the contradiction, the desire for a countryside imagination transported into cities! People who want peace in the city can't get rid of the dream of the pure, quiet landscape.

This rhetoric of being international, multi-cultural and open is used as a selling point, so what we need to

do is to take away the opportunity for camouflaging reality through such rhetoric. It is public space. We own it.

We should have facilities for winter bathing with a nice, little heated bathhouse.

This area should be playful. More play, and less serious commercial stuff.

We should claim the area.

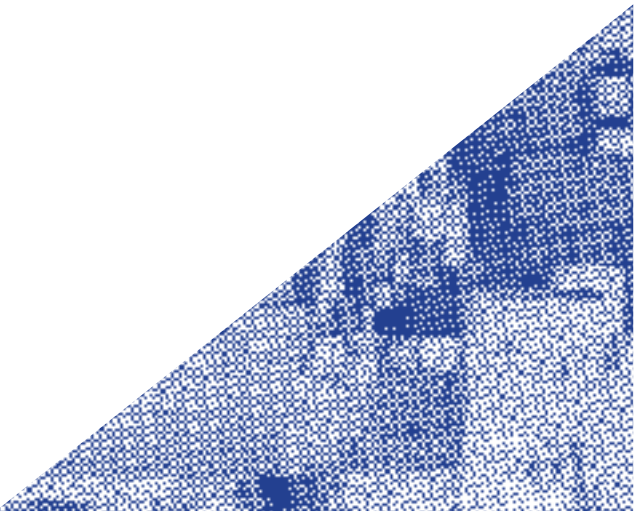
We need social housing for refugees.

We should plan a revolution

Once, Oslo had one of the most interesting opera houses in the world. It was based on labour party policies, and physically housed in the foundations of the party building; it was a real enlightenment project. Art and cultural institutions were seen as crucial to the nation-building process. And the relation between culture and politics was closer than today. So they built the opera house inside the heart of the labour party's building. Today, however, they have gone from government to governance. And governance is a private-public cooperation, where the private developers do the work and the politicians say: "yes, you can."

The Opera increases value, but it is not only about private profit. It is also about the state budget.

Deciding to put the Opera here also requires the building of a tunnel that keeps a lot of construction workers employed. It is a social democratic dream. All these things are a real part of this process and part of the political power struggle. This project is iconic as building big monuments is good for politicians. It does not matter if it is an opera or something else, it is there as a symbol, a testament to being part of something. When they opened the tunnel, the ceremony was similar to that of a medieval festival. The state financed the festival: it is all connected and they are proud.

Men hvordan ville fremtiden sett ut for småsteder hvis ikke de hadde entusiasmen, drivkraften til å forbedre lokalmiljøet? Hvordan ville Drammen sett ut uten denne?

Drammen foretok konkrete, materielle tiltak. De skapte tilgang til elvebredden, sykkelstier, ting for folk flest. Drammen er annerledes. De gjorde en god jobb og byen har blitt holdt opp som et godt eksempel, som en modell. Men når andre fulgte denne modellen, gikk det galt. De glemte entusiasmen og drivkraften; de tok bare utsiden, suksessbildet, uten sysselsettingen. Mange steder glemmer det. Flere småbyer tror at alle disse kulturelle aktivitetene skaper jobber. Men å be kunstnere om å komme og bo et sted skaper ikke økonomisk vekst, det blir bare en nnskylding for politikerne! Og nå, med spredningen av Floridas ideer tror folk at de kan investere penger i kulturen fordi dette genererer mer penger.

Problemet med slike modeller er at de reproduseres og benyttes i alle de andre byene på global skala. Med budskapet om å være unik, selges et image om å være annerledes fra nabobyen. Allikevel brukes de samme arkitektene og de samme grepene overalt, med den samme retorikken om unikhet. Dette er ett problem. Det andre problemet er tanken om gentrifisering gjennom den kreative klassen fordi hele konseptet "kreative klasse" er i seg selv avskyelig, som om denne klassen er mer verdifull enn noen annen klasse i byen.

Hvis man har en skjema-mentalitet, så ville det vært en boks for turister, en for foretningsfolk, og en for sentrale aktører på by-scenen. Turistene vil ha sin livs opplevelse, mens middelklassen kanskje kommer to ganger i måneden for å shoppe litt. De kommer til å forstyrres av de andre når de er på søndagstur. Derfor vil sikkerhetsvaktene patruljere området. Folk som bor i leilighetskompleksene, tar heisen ned til parkeringsetasjen og hopper i bilen for å komme seg vekk. Brutalt, kort og ensomt. Brutalt på grunn av sikkerhetsvaktene, kort som følge av hvordan folk bruker området, og ensomt fordi man ikke kjenner noen og det er ikke noe fellesskap. Fra samfunnets ståsted kommer dette til å være en dårlig bydel i Oslo. Som merkevare kommer det til å stille Norge i et dårlig lys.

ubrukte plass. Så utnyttelsen av overflødig plass bør alltid inkluderes i utviklingskonseptet. Og det må også fungere andre veien: Når de kommersielle rommene står ubrukte, så må de få en offentlig funksjon. Som med tanken om allmenningen vil vi alltid kunne aktivere og reaktivere området!

Alt som finnes er har allerede blitt bygget på dette nye konseptet: funksjonsblanding. Dette skal forhindre at byen ligger øde etter et visst klokkeslett. Så det vil alltid være en blanding av kommersielle funksjoner, boliger og kontorer. Systematisk og absolutt, i alle bygningsvolumene.

I Norge kan du ikke planlegge for god smak. Folk kommer bare til å okkupere rommet, og populærkulturen vinner. I forhold til bruken av offentlige rom, spesielt om sommeren, er dette en bra ting. Man trenger all slags mennesker, først da er det en suksess. Vi gjorde så mange feil i forhold til Aker Brygge. Det var et ønske om å ha designerbutikker med dyre leiligheter på toppen, men man endte opp med to sider. På den ene siden fikk man rike mennesker som bodde i leilighetene og parkerte i kjelleren. På den andre fikk man butikkene som spesielt nordmenn på bytur i Oslo benyttet. Disse menneskene ville ikke ha designerbutikker, men McDonald's og kleskjeder. Så alle designerbutikkene forsvant. Vi begikk feil, men vi lærte fra dem. Her i Bjørvika lurer de samme farene. Men vi kan ikke gjøre det samme igjen, vi må være populistiske. Vi må appellere til alle og vi må tjene penger.

Planlegging i forhold til spesielle grupper er en dårlig strategi. Man må ta den helt ut, og gå forbi bunnpunktet for å bli en suksess til slutt. Folk må føle eierskap til byrommet, så forsøk på å tvinge dette frem fungerer ikke. Man burde IKKE lære fra sine feil, men maksimere dem. Man burde med overlegg skape noe som ikke kommer til å fungere, noe man ikke liker, og så strekke prosessen enda lenger. Tilslutt, som del av en underliggende agenda, får du det du vil ha.

Lag Svarte Petter, noe du ikke vil bevare. Kommunale boliger, for eksempel, første generasjons innvandrere, narkomane eller Romanifolket. Dette er fiaskoens pris. Hvis det går dårlig med Bjørvika, kommer en eller to av disse gruppene til å dominere gatene.

Richard Floridas entusiasme for det han selv skriver er besynderlig. Entusiasmen hans ble til en entusiasme for den "kreative klassen." Den sprer seg som et virus over hele verden. Men måten den "kreative klassen" brukes på er håpløs. En av årsakene til Floridas suksess er at han er god føde for byplanleggerne som alle trenger et eksistensgrunnlag eller et verktøy å jobbe med. Florida var en gave til middelmådige mennesker.

Asking people what they want does not make them more engaged. When people start dreaming about what they want it is a very different thing from what makes them happy. And how democratic is it when 10,000 people come together to make a decision? How democratic is it when 100,000 people come together to make a decision? It is

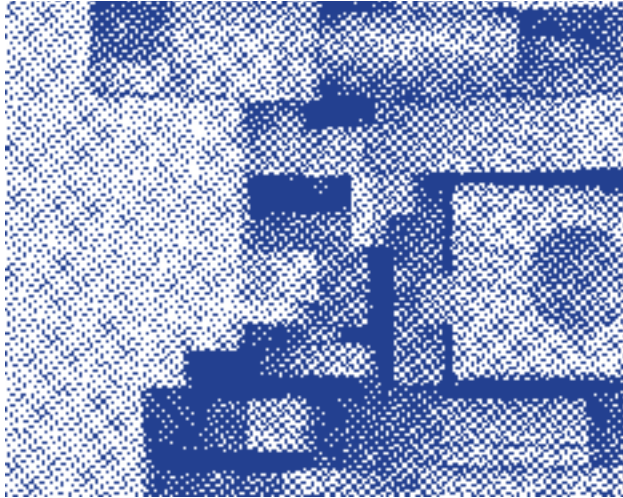
decided, there is no room for change. Art can make other people conscious of this predicament, but that is maybe all it can do.

However, there is an opportunity in all of this, in

the language employed, to use it almost against itself. If you are able to move in that way it is like a martial art. You need to use the strength of your opponent against him. If openness is the rhetoric, we need to think in terms of openness. A refugee here, an asylum there! Look closely at the words used and discover: "hey, it's open, it's international, it's all those things that they said that they wanted!" The rhetorical good will needs to be transformed into an actual physical manifestation of openness.

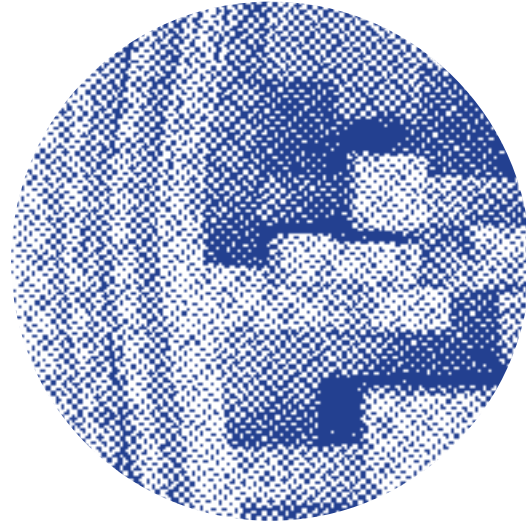
Yes, martial arts are one way of creating another

perspective. Go with your opponent in order to change direction, to find other uses that are not pre-set, pre-planned or fixed. Take the example of Walmart. The director of Walmart had to become a bit more creative because his business was not going well. He decided to do something radical, something paradoxical, against the usual logic. He decided to open up the Walmart parking spaces for a market, allowing small businesses onto the parking lot. Farmers markets started appearing, and against all the expectations, more and more people went to Walmart as well, because they were there anyway. Martial arts can function as capitalist logic. Opening the parking spaces for small stalls is successful, because both Walmart and the stall owners benefited from it.

Urban planning is about models. You can resist those models, but they are there, and they are there to stay. They are stronger than the reality of our lives. The models have been thought through, the plans have been written, and they will appear for real. The idea of being a martial artist means to acknowledge that. To move along with it and deal with it in order to alter or deviate from it, can then become very productive way of changing the model.

If things don't work out, insert another usages, allow for movement and change that are different from what was initially planned. Improvisation!

men det er kanskje greit. Vi snakket jo om at ikke alt burde planlegges. Det dreier seg om tillate åpne rom, hvor folk selv kan bestemme hva de vil gjøre. Operataket er et udefinert område, et stort, tomt sted som folk kan benytte - og det gjør de. Mange er redde for fristeder. Når rommet eksisterte, ønsket de å stenge det av, regulere og sikre det.

Vi kan forestille oss opprøret. Hvordan kan man ødelegge den rene planleggingen? Kan vi se for oss en annen fremtid? Andre perspektiver?

Vi burde ha asylsøkere, fattige folk burde ha leiligheter i området. Dette er et gjenvunnet område hvor sigøynere, sjømenn, narkomane, prostituerte og lastebilsjåførere har alltid vært. Alle befinner seg litt utenfor samfunnet. Operaen har okkupert dette området og gitt det til middelklassen. Men disse gruppene trenger ikke å holdes fra hverandre, de burde kunne eksistere i samme område. Vi trenger faktisk et kulturhus. Ikke for middelklassen, men et multi-kulturhus. For teater og andre ting, men enn så lenge vet vi ikke om det kommer til å skje. De sier ingenting. *Nei ja, nei nei. De tier bare.*

Organisk by-utvikling er viktig. Beboerne i denne byen forandrer seg, og dette kommer til å ha stor innvirkning på hvordan vi bor. Vi snakker ikke om det, men vi må ta hensyn til det. Vi må reflektere over hvordan nordmenn har endret levesett til enslige husholdninger, uten barn. Jeg tror ikke innvandrerfamilier vil bo som enslige, ikke engang i løpet av 20-30 år. De kommer til å ha barn, og hvor skal de være? Hva skal de gjøre? De er den fremtidige generasjonen som kommer til å bruke byrommet.

Vi må planlegge og være forberedt på endre planen! Biblioteket kommer ikke til å trenge mye plass i fremtiden på grunn av digitaliseringen av bøker. Men biblioteket kommer til å være et bygg for den kommende generasjonen. I dag benyttes biblioteket i stor grad av innvandrere, men all bruker Internett. Dette vil prege fremtiden. Unge mennesker vil bruke biblioteket som en møteplass, ikke et sted hvor de låner bøker.

Temporality! We need to think "open". A changing space! There is no other solution for social materialization.

Not only physical space for improvisation, because you can change any model or function of a building. We do that all the time. What is really needed is that we change our headspace: the way in which ideas have settled themselves in our minds. The logic is: this is what we planned, so this is what we do. You have to be able to say: "yes, but" or maybe even "yes...and...this too"!

Physical decisions are the most dramatic ones. Buildings will remain for 200-300 years. The streets will be there for 100 years, whereas functions can and will change. To move the discussions towards function is a way of using power. Saying: "it is for mixed uses" is still a way of using power. Planning a promenade, for example, is to program how a space is going function. Some activities can and will take place there, others not. There is nothing wrong with that, it only makes clear that the whole area is designed with very clear models. So there will be promenades, all along the shoreline, and that is a way of using power.

So let's picture Crisis! Culture is the main industry in the area, so what will happen to the area when Norway is a deprived place in maybe 150 years' time? The buildings here are built for the coming economy, and they were planned some years ago. With the crisis, these buildings may not suit their future purpose. Looking at Dubai, you can see how things can be built on a bubble. Suddenly, it is all gone.

Can the city live up to its ambition? Is there enough critical mass to engage with the idea of the creative city? There is a lot of potential, but will it fulfill the expectations? The city already feels a bit empty. There is a lot of investment in bricks and mortar, again based on the notion growth: population growth in this case. Paradoxically, all the money goes into the infrastructure, but not in the important "software" i.e. the people, the public, their potential interests and commitments. That is what investing in the future should consist of, but we are not doing it. People are capital too!

This lack of insight goes on and on. It's very interesting, this constant repetition: always the same ambitions, always the same mistakes. A new urban development starts, next to the train station or near a little lake. They make a cultural institution, and the politicians are rewarded for their ideas. They make a jetty, a waterfront, for tourism, with a mix of shopping centres, housing, businesses, and public administration. All small towns have the same model, and they all end up

Ingenting. Bare se utover fjorden. Isfjellet har en strandfølelse, her er det tilgang til vannkanten. Sjøen er der for å bli sett på. Det er ikke mye annet der,

Men hva burde de holde på med?

Allikevel brukes Operaen på en veldig åpen måte av mange forskjellige grupper. Den fungerer som et torg. Den er et spektakulært syn, men også en åpen plass i byen. Operaen er på mange måter en suksess. Jeg vet ikke hvem disse menneskene på Operataket er, men jeg ser at de holder på med alle mulige forskjellige ting. Og det er folk der hele tiden, det fungerer, dette enorme isfjellet.

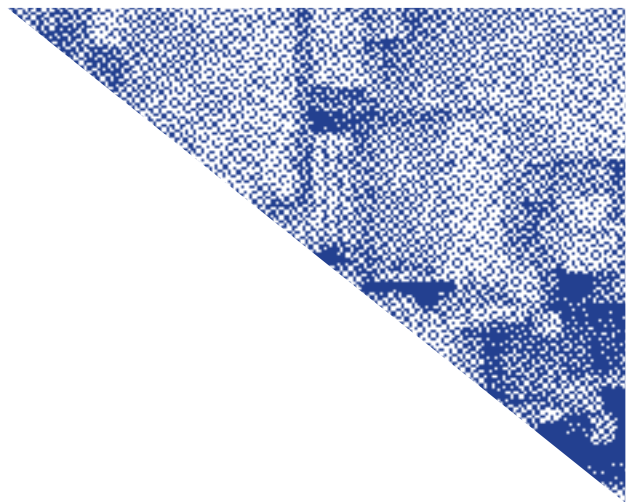
Mens det er mange ting som ikke passer inn her, så glir biblioteket godt inn. Folk trenger er sted hvor de kan tenke, reflektere, leke og vente uten å måtte betale. Dette er så viktig i byen. Og vi trenger tilgang til sjøen! Det er de offentlige rommene vi trenger! Det finnes ingen strender i bygryta. Det er del-privatisering overalt: Vi trenger åpne steder som er gratis, som bringer inn et annet levesett, et alternativt offentlig rom.

Alle de tingene man kan gjøre fem dager i uken, som for eksempel å gå tur eller bare henge, kan man gjøre uten at det koster noe. Alle de upretensiøse aktivitetene tas vekk fra området. Kulturen kan være en del av hverdagen, fordi kulturen ikke nødvendigvis er lukket.

Dette er også et innlemmet område som man kunne ha hatt tilgang til. Kulturinstitusjoner skaper en viss type tilgang. Det er ikke plass til familier som har lyst til å grille osv. i helgene. Den beste utsiktsplassen vil være okkupert av en spesiell type bygning: kulturinstitusjonen. Egentlig kan man hevde at dette ikke et offentlig rom i det hele tatt. Og bruksverdien er begrenset siden man ikke besøker disse institusjonene hver dag. Egentlig går de imot fellesskapets beste.

Imens har Richard Florida, den kreative klassens ideolog, forandret mening. Han ser nå sin egen teori, gentrifiseringsideologien, som dårlig. Men nok en gang kommer Norge til å være for trege til å innse dette i tide!

Vi er alltid så trege i det som kalles innovasjonskurven. Alt kommer til Norge litt senere, vi vet å kopiere. Det blir vulgært fordi vi er så rike. Her må man vente og se hva andre land gjør; Norge har aldri vært i fronten for noe. De venter alltid, vi venter. For å se hva som skjer i Storbritannia eller Sverige først.

We need to plan, and be prepared to undo the plan! The library will not need much space in the future, because of digitalisation. But the library still wants to be a house for the next generation. Today, a lot of immigrants use the library, but they all use the internet. This will have an impact in the future. Young people will use the library as a meeting place, not as a place where they borrow books.

There is a perception in Norway that we are all alike. But we are not, and we need to meet other people in order to learn that not everyone is not the same. So instead of books, we need to be able to borrow a person - a person to inform and guide. People can be "borrowed" and asked questions. That is the future of the library! An active place for multiple uses. It will be a public place, with a beautiful open space for the summer, near the river, because if you borrow people, there should be a space where people can gather. People need space, a different kind than books require. They need a meeting place. They need to hang out, drink coffee, and have access to the outside.

Engagement with young people requires someone who is very well informed. So we need individuals who can inform others! People need people.

All speculation is based on the concept of future growth. But future use is not taken into consideration. So thinking in terms of growth is not so progressive. In fact, it is stuck in its own discourse, its own reality!

Men det er finnes muligheter oppi alt dette, ved å bruke språket, mot seg selv, nesten. Hvis man kan bevege seg på den måten er det som en

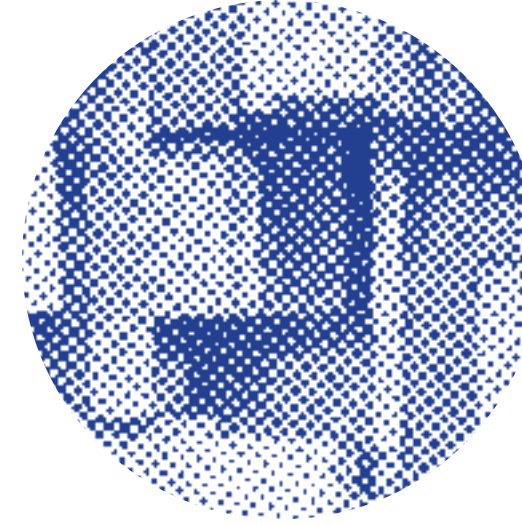
Herbert Marcuse kalte det "repressiv toleranse" når makthavere inviterer kritiske stemmer. Da kan de stryke dette punktet på listen: "Vi har gjort det, vi har invitert kritikerne til å være del av prosessen." De får komme med innspill i planleggingsfasen. Men, tilslutt når alt har blitt sagt, planlagt og gjort viser det seg at det ikke er noe rom for endringer. Kunsten kan gjøre folk oppmerksomme på dette, men det er kanskje alt den kan utrette.

Så selv steder hvor man vil tilrettelegge for uformelle aktiviteter, offentlige rom der hva som helst kan skje, krever en sterk rasjonalitet for å bli til. Paradoksalt nok, så er umulig å ikke ha denne rasjonaliteten, men på grunn av den, blir det ønskede utfallet umulig.

Det ligger sterke rasjonaliteter i dette området. Selv et uformelt sted som vannkanten kan bare forsvares mot privatiseringen ved å planlegge en promenade. Og promenaden har en klar kodeks som styrer hvordan den skal brukes. Så ønsket om et uformelt offentlig rom hindres av ønsket eller nødvendigheten for å beskytte dette rommet fra å bli helt borte. Og ved å gjøre det, så forsvinner det allikevel.

Og vi må skape romlige strukturer for denne diskursen og se hvordan den kan spille inn på organiseringen av byrommet, feltet og fellesskapet. Her ligger det mange muligheter.

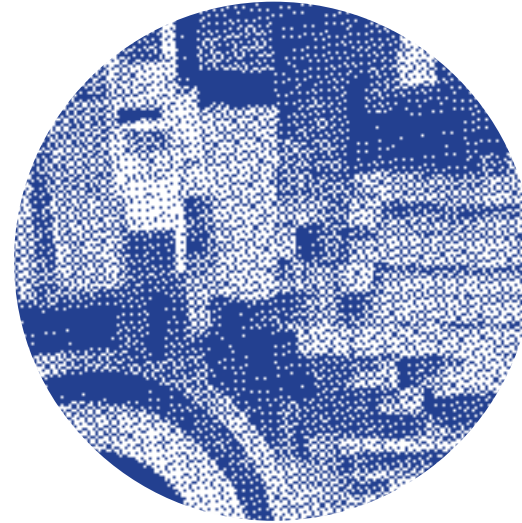
Vi trenger å skape en ny form for allmenning, som ikke er basert på område, men på diskurs. Dette er det offentlige rommet!

Vi som bor her trenger å kunne reagere på hvordan pengene brukes. Vi må kunne kritisere forholdet mellom innhold og virkelighet. Siden avisene snart vil forsvinne, trenger vi å være forberedt på å organisere stemmer og gi plass for alternative meninger.

Growth is part of capitalism. If you don't want growth you have to change the system completely. But really, we need to give new generations a place where they can come with their critique, their protest: in the library, in the city centre. On big digital billboards that people can write on and leave messages, different from what the media are currently voicing, to develop an engaged critical discourse.

We, the citizens need to be able to react to how the money is spent. To criticize the relationship between content and reality. The newspapers will eventually vanish, so we need to anticipate this, organize voices and allow space for other opinions to be heard.

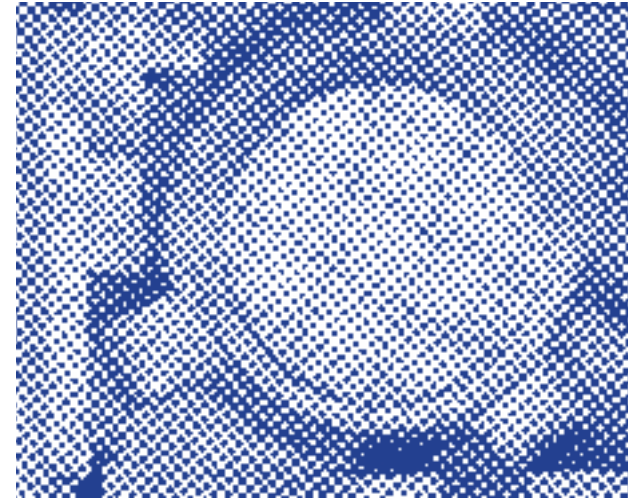

We need to create a new form of common land, not based on land, but based on discourse. That is public space!

And we need to think of spatial structures for this discourse. How can it be reflected in the organization of space, of a field, of a community? Here we have opportunities.

There are strong rationalities operating in this area. Even an informal space like the waterfront can only be protected from privatization by designating it as a promenade. And a promenade has a very clear code for how it will be used. So the desire for informal public spaces is frustrated by the desire, or the need, to stop it from disappearing. And by doing that, paradoxically, it disappears anyway. So even in spaces where you want to have informal activities, spaces where anything can happen, you need a strong rationale to allow that to occur. It is impossible not to have it, and then, because of that, it is impossible in itself.

Herbert Marcuse called it "repressive tolerance" when people in power positions invite critical voices. And then they tick it off: "we have done it - we have invited critical voices to participate in the process." They have contributed to the planning process. But in the end, when things are being done, said and

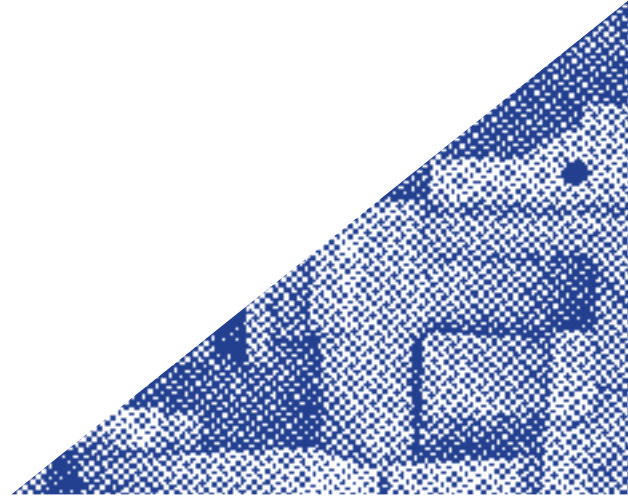

Vekst er del av kapitalismen. Hvis man ikke vil ha vekst, så må man endre systemet totalt. Egentlig trenger man å gi den nye generasjonen et sted hvor de kan komme med kritikk, med protest! På biblioteket, i bysenteret! På store digitale reklameskilt hvor folk kan uttrykke seg og komme med budskap som skiller seg fra hva dagens medier sier. På denne måten kan de utvikle en engasjert og kritisk diskurs.

All spekulasjon er basert på fremtidig vekst. Men det tas ikke hensyn til fremtidig bruk. Så å tenke vekst er ikke så progressivt, men faktisk ganske fastsatt i en egen diskurs og virkelighet.

Engasjeringen av unge mennesker krever noen som er godt informert, så vi trenger folk som kan informere andre. Mennesker trenger mennesker!

Det er en tendens i Norge til å se alle som like. Men vi er jo ikke det, og vi må møte andre mennesker for å lære at ikke alle er like. Så i stedet for bøker, burde man kunne låne en person. En som kan informere, påpeke og svare på spørsmål. Dette er fremtiden for biblioteket! Et aktivt sted for flerbruk. Det vil være et offentlig sted med en fin, åpen plass som man kan bruke om sommeren, i nærheten av elven for, hvis man skal kunne låne mennesker, så må det finnes et sted hvor man kan oppholde seg. Folk trenger plass, et annet type sted enn det bøker behøver: De trenger et møterom hvor de kan slappe av, drikke kaffe og ha tilgang til uteplasser.

maybe come twice a month to do some shopping. They will be bothered, while strolling on their free Sunday afternoons by the others. So security guards will guard the area. People will live inside the buildings, go down to their parking garages, and take their car to get out of the area. Brutish, short and solitary. Brutish because of the security guards, short because of the way people use the area, and solitary community. From a communal point of view this will be a bad part of Oslo. Also from the branding point of view it will make Norway look bad.

We are always so delayed in what you call the innovation curve. Everything arrives a bit late here. We know how to copy. It becomes vulgar because we are so rich. Here you have to wait to see what another country does. Norway has never been in front. They always wait. We wait. First see what happens in England, Sweden, before it comes here.

Meanwhile, Richard Florida, the ideologist of the creative class, is changing his mind. He finds his own theory to be bad now. The ideology of gentrification. But Norway will again realise it too late!

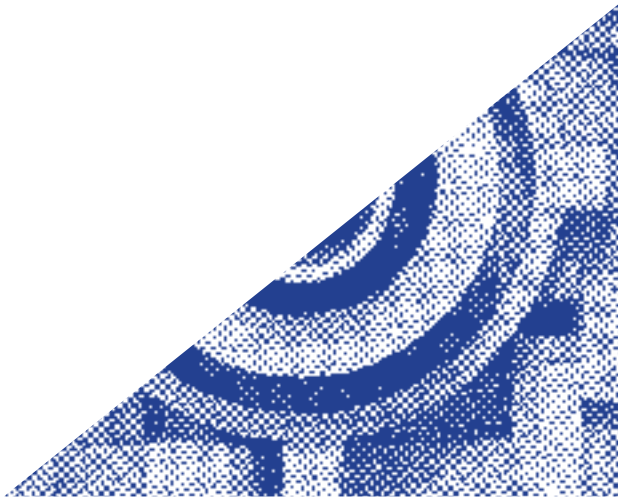
There will be an annexation of an area that could have been accessible. Cultural institutions create specific access. There is no place for families, who want to go to the park on a Sunday to have barbecues, etc. The most impressive views will be obscured by a very particular type of building: the cultural institution. In fact, you could argue that it is not a public space at all. You don't go to these institutions every day, so they are of limited use. It is an anti-community thing.

All the things you can do five times a week, like walking and hanging around, all the things you can do at little expense, without any pretentious are taken away from the area. Culture could be part of life, because culture is not necessarily closed.

While there are a lot of things that are out of place, the library will fit in. People need a place to think, reflect, play, and wait, to be without having access to the sea! That is the public space we need! There are no beaches in the centre of town. Semi-privatisation dominates everywhere. We need free public space. That brings in another kind of approach to life, another way of using of public space.

Still, the Opera is used in a very public way, catering for different groups of people. It functions like a town square. It is a spectacle, but also an urban focal point. You could see the Opera as successful. I don't know who the people on the roof are, but I see them

Denne manglende innsikten bare fortsetter. Det er ganske interessant å se den konstante gjentakelsen. Alltid de samme ambisjonene, alltid de samme feilene. Et nytt byutviklings-prosjekt begynner, ved siden av togstasjonen eller i nærheten av vannet. De lager et bryggeområde for turistene, de bygger en kulturinstitusjon, et shoppingsenter, leiligheter, forretninger og offentlige kontorer. Politikerne belønnes for ideene sine. Alle små byer har den samme modellen og all ender opp i den samme desperate situasjonen med et uengasjert samfunn.

Kan byen leve opp til ambisjonene? Finnes det nok kritisk masse til å kunne engasjere med tanken om den kreative byen? Det er mye potensiale, men kommer det til innfri forventningene? Byen føles allerede litt tom. Det har blitt investert mye i mur og betong, nok en gang basert på vekst, på befolkningsvekst i dette tilfellet. Paradokset er at det investeres i infrastruktur, men ikke viktig "software" i form av menneskene selv og deres potensielle interesser og forpliktelser. Det er dette vi burde investere i for fremtiden, men vi gjør det ikke! Mennesker er også kapital!

Så la oss forestille oss Krisen! Kultur utgjør industrien i området, så hva kommer til å skje med området når Norge blir et fattig land om kanskje 150 år? Bygningene her ble reist for den kommende økonomien, og ble planlagt for noen år siden nå. Med finanskrisen passer disse byggene kanskje ikke til fremtidens behov. Hvis man ser på Dubai, så er det klart at ting kan bygges på en boble. Plutselig forsvinner alt.

Fysiske avgjørelser er de mest dramatiske. Bygninger kommer til å stå der i 200-300 år og gater kommer til å ligge der i over tusen år, mens funksjoner kan og kommer til å endre seg. Når man skyver diskusjonen fremover er det en form for maktutøvelse. Hvis man sier at noe har en flerbruksfunksjon, er dette også en type maktutøvelse. Det å planlegge en promenade, for eksempel, betyr å programmere hvordan et område skal brukes. Noen aktiviteter kan utøves, andre ikke. Der er ikke noe galt i dette, det er bare klart at hele området formes gjennom tydelige modeller. Om det ligger promenader langs fjorden, så er dette en måte å utøve makt på.

doing all kinds of different things, and I see people there all the time. It works, this enormous public iceberg.

But what should they do?

Nothing. Just look. The iceberg has a beach feeling: here is access to the waterfront. The water is there to be looked at. There is not much else to look at, but that's ok. We talked about the fact that not everything should be planned. It is about allowing for free space where people themselves can decide what to do. The Opera roof is undefined. This big empty space can be used, and people do use it. Free space is what people are afraid of: once it is there, they want to close it off, regulate it, and secure it.

We could imagine the uproar. How can we destroy the purity of planning? Can we conceive of another kind of future? Other perspectives?

We should have asylum seekers, and poor people should have flats in the area. This is reclaimed land, where the gypsies, the sailors, the addicts, the whores, and the truck-drivers – all the people on the outskirts of society – have always been. The Opera is occupying this area and giving it to the bourgeoisie. But these groups don't need to be separated; they should all be in one area. We actually need a cultural house. Not just for the bourgeoisie, but a multi-cultural house for theatre and other things. So far we do not know if that's going to happen. They say nothing. No yes, no no. They just are silent.

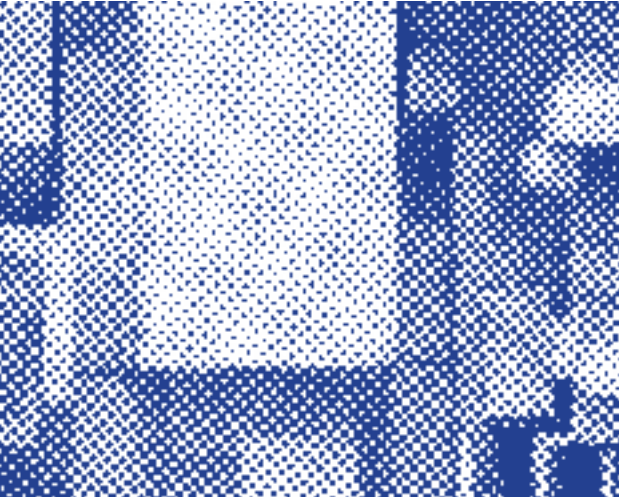
The organic development of a city is important. The population of Oslo is changing. That will have a great impact on how we live here. We do not speak about it, but we have to take it into consideration. We need to reflect on how Norwegians have changed their way of living: into single households, without children. I don't think immigrant families will live like this, not even in the next 20-30 years, so there will be children. Where will they go? What will they do? They will be the future generation who are going to use the public space.

Ja, kampsport analogien er en måte å skape et nytt perspektiv på. Følg motstanderen for å endre kurs, for å finne andre bruksområder enn de som er fastsatt og planlagt på forhånd. Ta Walmart, for eksempel, hvor direktøren måtte være litt mer kreativ da forretningen gikk dårlig. Han bestemte seg for å gjøre noe radikalt og paradoksalt, og trosset den vanlige logikken. Han åpnet opp Walmarts parkeringsplasser som markeds plass og inviterte inn små foretak. Etter hvert begynte bondemarked å få fotfeste; i motsetning til forventningene, fikk også Walmart flere kunder ettersom folk allerede hadde tatt turen dit. Kampsport som kapitalistisk logikk. Ved å åpne opp for mindre boder, fikk både Walmart og de små selgerne større fortjeneste.

Byplanlegging handler om modeller. Man kan motstå modellene, men de er der for å bli. De er i realiteten sterkere enn hverdagen vår. Modellene er nøye gjennomtenkt, planlagt og kommer til å manifestere seg i virkeligheten. Tanken bak kampsport analogien er å erkjenne dette. Man følger etter eller kommer modellen i møte for å kunne forandre innholdet eller kursen, noe som kan være veldig produktivt.

Hvis ting ikke fungerer, så kan man endre bruk, tillate bevegelse eller endringer som er annerledes enn det som var planlagt. Improvisasjon! Temporalitet! Vi må tenke åpent! Et sted som kan endre seg! Det finnes ingen annen løsning for sosial materialisering.

Ikke bare et fysisk rom for improvisering, for man kan forandre enhver bygningsmodell eller funksjon. Det gjør vi hele tiden. Det vi trenger å endre er det mentale rommet: Måten ideer har satt seg fast i tenkesettet vårt. Logikken så langt har fungert på denne måten: "Dette er det vi planla, så dette er hva vi må foreta oss." Det må være rom for å kunne si: "Ja, men" eller kanskje "ja, og dette også!"

kampsport, hvor man bruker motstanderens styrke som et våpen. Hvis åpenhet er del av retorikken, så må vi tenke "åpenhet". For eksempel, en flyktning her, et asylmottak der. Hvis man ser nøye på ordbruken så kan man si: "Hallo, det er åpenhet, det er internasjonalt!" Eller hva annet de påstår at de vil ha. Så den retoriske godviljen må bli til en fysisk, reell manifestasjon av den åpenheten.

belonging to high finance. So what will be the role of the people? What will happen on street level?

The library, museum, opera and other cultural entities will open up to commerce. When times are bad, they will rent out their unused space. So the appropriation of unused space should always be included in the concept of development. And it should run both ways: when commercial premises are left unused, they should be turned into public use. With reference to Common Lands we will always activate and re-activate the land!

Everything here is already built on this new concept: the concept of mixing, of functional interchangability. It has to do with this: the city should not become dead after business hours. So commercial functions will always be mixed with residential housing or business functions. Systematically and absolute, in all building volumes.

In Norway, you cannot plan for refined tastes.

People just occupy spaces, and the popular taste especially in the summertime, that is a good thing. You need all kinds of people for the site to be a success. We failed on so many accounts at Aker Brygge! The desire to have designer stores with expensive flats on top triumphed so what you got rich people living in the flats and parking in the basement. However, the shopping centres customers, other Norwegians arriving into Oslo in particular, reflected a different demographic. The customers did not need designer shops. They wanted MacDonald's and chain stores. So all the designer boutiques disappeared. We made mistakes, but we learnt from them! We are running the same risks in Bjørvika, and we can avoid making the same mistakes again. We need to be populist. The area has to be for everyone, and it has to make money!

The strategy of planning for specific groups always seems to fail. People need to be able to claim ownership of space, so striving to create specific areas that cater to specific needs are deemed to fail. Therefore, you should NOT learn from your mistakes; no, you should overdo it! Knowingly, willingly create something that you know will not work, something that you loathe. And then take it even further to accelerate that process, in order to, as an underlying agenda, get what you want in the end.

Create Black Pete, something that you don't want to hold onto. Communal housing is such a thing. The first generation of immigrants is such a thing. The drug addict is such a thing. Roma people are such a thing. That's the price of failure. So if Bjørvika fails, you will have one or two of those groups dominating the streets.

reagere på hva resultatet ble. Et sted som ikke er

Derfor trenger det å være rom for kontinuerlig kritisk evaluering. Tross i forsøk på å involvere alle, så kommer folk ikke. De deltar ikke i planleggingen, men når strukturene er på plass, så har de mye de skulle ha sagt. Dette er et dilemma. Vi trenger et sted hvor vi kan uttrykke kritikk, også i ettertid, etter at vi opplevd utfallet av prosessen hvor vi ikke deltok i planleggingsfasen. Du ble på et eller annet vis invitert til å ta del i den demokratiske prosessen, men du brydde deg ikke, forstod ikke eller skjønte ikke konsekvensene av å ikke delta. Men tilslutt kunne det være greit å ha et sted hvor du kan

Man gjør ikke folk mer engasjerte ved å spørre dem om hva de vil ha. Når mennesker begynner å drømme om hva de ønsker seg så er dette langt fra hva som faktisk kommer til å glede dem. Og hvor demokratisk er det når 10 000 mennesker kommer sammen for å ta en avgjørelse? Hvor demokratisk er det når 100 000 mennesker kommer sammen for å ta en avgjørelse? Det er ikke demokratisk i det hele tatt, tross i antall stemmer. Politikerne burde ta avgjørelsen fordi vi ga dem dette mandatet. Vi burde heller være på vakt hele tiden og diskutere og evaluere avgjørelsene deres. Og når de gjør feil, burde vi si ifra.

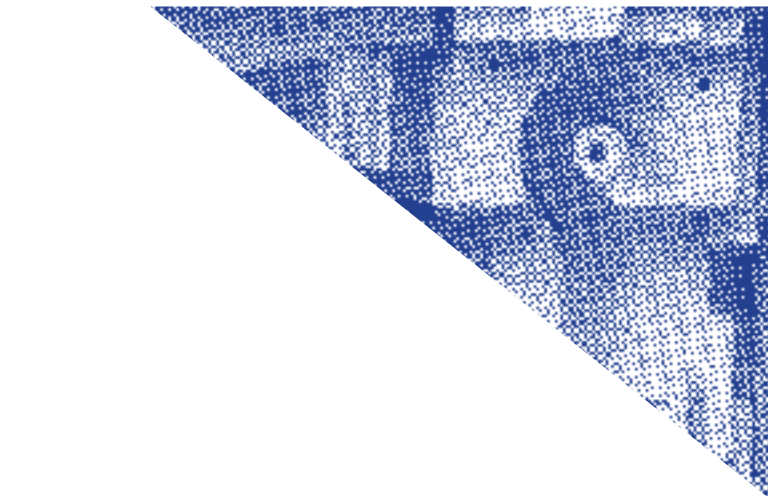
Operaen driver verdiskapning, men det handler ikke bare om privat profitt. Det dreier seg også om statsbudsjettet. Avgjørelsen om å legge Operaen her betydde også at man måtte bygge en tunnel som holdt mange bygningsarbeidere sysselsatt. Det var en sosialdemokratisk drøm. Alle disse tingene er reelle elementer i prosessen og del av det politiske maktspillet. Dette er et ikonisk prosjekt, og ikonbygging er bra for politikerne. Det er det samme om det er en opera eller noe annet, det står der som et symbol, en milepæl for noe. Da de åpnet tunnelen, var seremonien som en middelalderfestival som staten betalte for. Alt henger sammen og de er stolte.

Det var en gang da Oslo hadde et av de mest interessante operabyggene i verden, under Arbeiderpartiets hovedkvarter, et ordentlig opplysningstidens prosjekt. Kunst og kultur ble sett på som del av nasjonsbyggingen, og forholdet mellom kultur og politikk var tettere enn i dag. Så de bygget operaen i AP-byggets hjerte. I dag er Operaen et boligutviklingsprosjekt. Den har gått fra styringsmaktene til å bli styrt gjennom et del-privatisert samarbeid, hvor de private utviklingsbyråene gjør jobben og politikerne sier: "ja, dere kan."

Vi burde planlegge revolusjonen.

Vi trenger sosialboliger, med flyktningmottak.

Richard Florida's enthusiasm for what he wrote is suspect. His enthusiasm became the enthusiasm of the creative class. Spreading like a virus, all over the world. But the way the "creative class" is used is hopeless. One of the reasons for his success is that his writings are food for planners, who need a reason for being and a tool to work with. Florida was a gift for mediocre people.

But what would be the future for smaller places if they did not have this enthusiasm, the drive to make their environment a better place? What would Drammen be without this?

But Drammen did real, material things. They created riverside access, cycle lanes, things for people. Not just a theatre, not just decoration. Drammen is different. It is pretty good; it has been held up as an example, as a model. But then others followed that model, and it went wrong. They forgot about the enthusiasm, the drive. They just wanted to emulate the image of success. But you need work! And a lot of places do not have that. A lot of small towns think that all those cultural activities can generate jobs. But asking artists to come and live somewhere does not create an economic base; it is merely an excuse for local politicians. And now, with the dissemination of Florida's ideas, they think they can invest in culture, because that is supposed to generate money.

The problem with models is that they are reproduced and applied indiscriminately to each city. Globally. With the rhetoric of uniqueness, they are selling an image that is different from a neighbouring city. And still, to achieve that, they use the same architects everywhere, the same grammar, and the same rhetoric of uniqueness. That is one problem. The other problem is the notion of gentrification through the creative class, because the concept of a "creative class" is itself is disgusting! As if this class is more valuable than any other kind of class in a city.

If you think in terms of boxes, there will be a box for tourists, a box for business people, a box for centre stage people who come here. The tourists will have a once in a lifetime experience. The bourgeoisie will

Vi burde kreve området.

Det burde være et lekeområde. Mer lek, mindre seriøse og kommersielle ting.

Vi burde bruke saltvann i badekaret, fra fjorden.

Vi skulle hatt fasiliteter for is-bading med et fint lite badehus og badstue.

Denne retorikken om å være internasjonal, flerkulturell og åpen brukes som et salgstriks. Så det vi må gjøre er å fjerne muligheten for å kamuflere virkeligheten gjennom retorikk. Det er et offentlig område. Vi eier det.

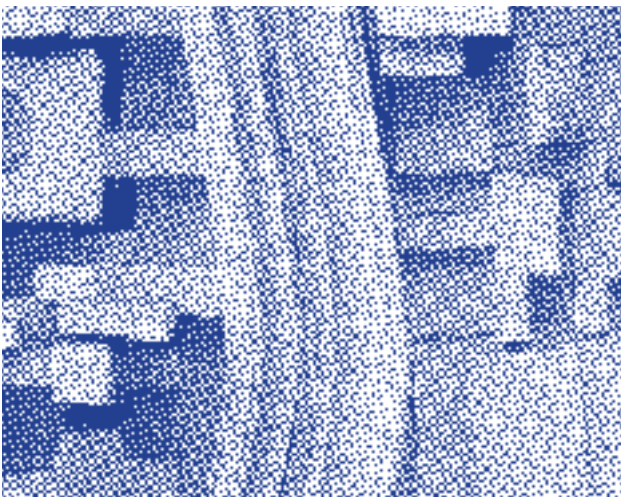
Vi gir ikke inn til denne motsigelsen, dette ønsket om landlig idyll transportert inn til byen. Folk som ønsker fred og ro i byen kan ikke gi slipp på drømmen om den pure stillheten på landet.

Men det kan ikke bli en soveby som er en høyst stigmatisert modell. Så en timeplan er viktig: Hvem bruker byen når? En funksjon må aldri dominere, de må blandes slik at området er levende hele tiden. Dermed skaper man trygghet. Barrikaderte leilighetskomplekser skaper ikke trygghet. De er basert på frykt, de sier: "Ser du? Vi takler problemet!" Men dette skaper bare frykt til slutt. Profetien går i oppfyllelse.

Men dette skjer nettopp fordi kulturindustrien regnes som den reelle industrien nå. Dette er et overtramp, et misbruk av den kreative klassen som resulterer i det parasitnivået som er de kulturelle konsulentene som lever på ideen om at kulturell utvikling er så viktig.

Byer trenger å investere i kulturindustrien, men den er også avhengig av å kunne betale folk. Hvis det er nedgang i den reelle økonomien, går det også dårlig med kulturindustrien.

We always speak about growth. Growth and economics. We take growth for granted in everything we do. We think it's normal, and that it should always be there. But are there limits to growth, limits to economics?

It is a psychological state, isn't it? It requires a turnaround in our mentality, in our cultural thinking. Less is not accepted. When things slow down, it's "bad". Slower growth means less happiness. Decline is not acceptable, as it is seen as failure, and failure equals unhappiness. How can we create a different mindset? If we see decline as merely a bad thing, we will never be able to change.

Shopping, Employment. Pay a lot of money, support the capitalist! Have value in your house. Have money in your pension. We are becoming increasingly capitalist. Haven't we all invested in the system? Norway has become an imperialist. Profits from our oil industry are spreading to all parts of the world. So should we conclude that we don't want to change?

Invest in materials! In things that last: buildings! Knowledge! Once things become knowledge, they cannot be taken away.

SPEKULASJON
av Bik Van der Pol

Denne teksten er utdrag fra en samtale mellom en gruppe av spesialister, innbyggere i Oslo som ble holdt 28.november 2009. Trykksaken var innstikk i avisa Klassekampen til 1. mai 2010 og teksten ble presentert som en lydinstallasjon på Operabruen som leder til Bjørvika.

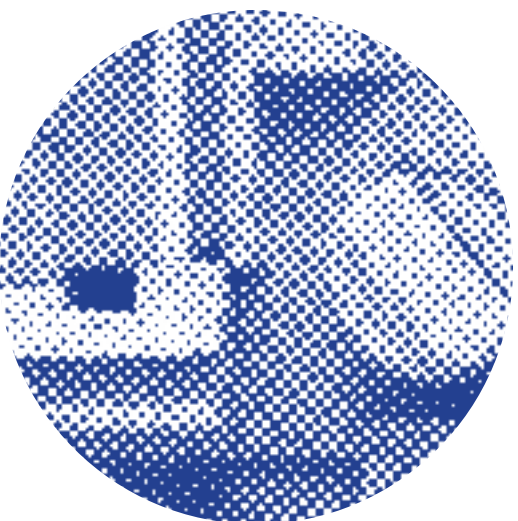
Øversetting: Natalie Hope O'Donnell
Bilder: Inspirert av Finn Christensen "Storby" 1989. Arbeidet kan sees i Galleri Oslo, i Oslo sentrum.
Design: Jaan Evert
Trykk: NR1 TRYKK, Norge
Opplag 17 000
Utgiver: Forlaget Common Lands – Allmannaretten
info@commonlands.net
www.commonlands.net
ISBN 978-82-998363-0-2
@ Bik Van der Pol

Spekulasjon er del av Common Lands – Allmannaretten
Kuratorer: Åse Løvgren og Karolin Tampere

Common Lands – Allmannaretten er en undersøkelse av vannkantutviklingen i Bjørvika, det tidligere havneområdet i Oslo. Utstillingsprosjektet startet i 2009 og består av kunstprosjekter, seminarer og workshops fulgt av tekstproduksjon som er tilgjengelig via våre nettsider. De tre kunstnerduoen Bik Van der Pol, Dellbrügge & de Moll og Geir Tore Holm og Søsja Jørgensen ble invitert til å utvikle nye kunstprosjekter som tar utgangspunkt i utviklingen av den nye bydelen. I løpet av april 2010 ble de tre kunstprosjektene presentert: Vi bor i Bjørvika av Geir Tore Holm og Søsja Jørgensen, One fine day, all this will be yours. av Dellbrügge & de Moll og Spekulasjon av Bik Van der Pol.

Å utvikle vannkanten er en aktuell trend i postindustrielle byer der tidligere havneområder er i ferd med å forandres til nye byområder med vekt på næringsliv, bolig og rekreasjon. Common Lands – Allmannaretten bruker prosessen rundt bydelsutviklingen til å sette søkelys på en rekke problemstillinger knyttet til urbanisering, demokrati, tilgang og fordeling av land. Prosjektet ønsker å undersøke visjonene til Bjørvika-utviklingen, både ved å gå nærmere inn på retorikken rundt utbyggingen, se på begrepene som er brukt og hvem som har ansvar for at visjonene for den fremtidige bydelen blir virkeliggjort. Prosjektet er kuratert av Åse Løvgren og Karolin Tampere.

Allmenningene – en gammeldags institusjon som borger for en bydel for alle? Gjennom tittelen Common Lands – Allmannaretten har kuratorene ønsket å sette søkelys på allmenning-begrepet som blir brukt aktivt i planleggingen, som et identitetsskapende og strukturerende element. Dette landarealet som tidligere var eid av fellesskapet med offentlig infrastruktur som vei, jernbane og havn, blir i dag solgt ut til private og del-private selskaper. Det som står igjen av felleseie er løftet om tilgjengelighet som ligger i allmenningene: områder som er ment å være for alle, åpne og tiltrekkende for hele byens befolkning å bruke. Common Lands – Allmannaretten er et pilotprosjekt for kunstsatsningen i Bjørvika. Støttet av Bjørvika Utvikling AS, Kulturetaten i Oslo kommune, Plan- og Bygningsetaten i Oslo kommune, Nordic Black Theatre, MS Innvik og Norsk Kulturråd.

And in infrastructure! Infrastructure, yes!

The production of cities requires energy, causes pollution, so it pushes the crisis forward, which is a good thing. So we will continue growing... oh yeah! Maximize our carbon footprint! Create an immense chaos. We need chaos to be complete, and overwhelmed. Total!

And, I imagine, cut down on culture. Use the Opera in a different way!

Farming, making wine! No transportation, the oil has run out; we will have to drink all the wine ourselves. Use the roof of the Opera for growing grapes. Or, cover the roof with trees and create a loading stage for timber... return the area to its historical function. Timber was stored there before, when it came down the river from the east towards the harbour. It came down and was shipped out, right where the Opera is today.

The area around the Opera is built on sawdust, the leftovers from timber industry, with a two to three meter deep layer in the ground. Sawdust is the foundation of the Opera. Just sawdust. This will be our new oil reserve for coming generations, for many hundreds of years.

Crisis or not, the economy cannot disappear. It will just change character. The economy has always been visible in that part of the city, and always will be. The Opera, the Munch Museum, the National Library, the housing projects, real estate, finances and services make up the new economy.

The barcode is the financial backbone of Norway. It is the business economy, baby! Industry may have taken on another form, but this area still visibly represents finance and culture.

The historical trajectory from church to finance is also represented in the skyline. Once there were the churches, and now we have a new kind of cathedral,

det samme som mediene. Vi trenger et annet rom hvor vi kan være konstruktivt kritiske.

Bestem veien etter at du har sett hvor folk går. Og så legger du asfalt. Ikke før. Vi trenger å benytte oss av teknologien og implementere den i planleggingen, nå! Finanskrisen tillater dette. Energien fra fjorden burde drive området. Oppretthold. Stopp. Snu. Se hva du kan utrette med ingenting. Vær radikal.

Og hvis det ikke fungerer, må du endre kurs.

NOIT

LA

CU

SPF